

Tabel 1 Overzicht van de voornaamste aanleg en beheer aspecten

Plaatsen	Jaar	Bodem	Bobew	Bemes	Pikwal	Pafsta	Oorsp	Metho	KBJ1	KBJ2	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	Behou	AfvHo	AfvGr
Amstelveen	48-74	klei	losgem	geen	0,8-1,0	1x1 tot 1,25	i	hand	s- int	s- rand	niet	4ejaar	4e j	1x jf	z/p	m/w	ex/sel	select	afvoer
Amsterdam Noord	1970	aarde	egalise	geen		1x1	i	hand	s, c	c	niet	tot 80	4e j	8e j	z/p	rand	ex/sel	select	afvoer
Amsterdam Zuid-Oost	1970	aarde	egalise	geen	0,8-1,0	1x1	i	hand	s	c	niet		10e j	omvor.	lokaal	rand	ex/sel	alles	alles
Apeldoorn	1975	zand	gewoel	bomen	1,0-1,2	1x1	i, c, e	hand	c	c	niet		10e j	omvor.	z	m/w	ex/sel	select	alles
Apeldoorn Zevenhuizenlaan	1968?	zand	gewoel	geen	1,0-1,2	1x1	i	hamd	maai	maai	niet		niet	niet	z	m	ex/sel	alles	alles
Arnhem Elderveld	?	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c	niet			omvor.	geen	m	ex/sel	alles	alles
Arnhem Vredenburg	1970	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c	niet			omvor.	geen	m	ex/sel	alles	alles
Assen		zand															ex/sel		
Bloemendaal Thijsses hof	1925	zand		geen		oudbos	i	hand	maai	maai	niet	select	niet	niet	z/p	m	ex/sel	alles	alles
Breda Haagse beemden		zand					i	hand	maai	maai			niet	niet			ex/sel		
Diemen Flevopark		klei					i, e	hand									ex/sel		
Deventer Oosterinklaan	1972	zand	frezen	geen		1x1	i, c, e	hand	s, c	c	niet		1988	1994	z	m/w	ex/sel	alles	alles
Deventer Wezenlanden	?	zand		geen		1x1	i	hand	s, c	c	niet					m	ex/sel	select	select
Ede Proosdijpark	72-74	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor	z	m/w/h	ex/sel	select	select
Ede Van Tooroplaan	72-74	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor	z	m/w/h	ex/sel	select	select
Ede Oude rijksweg	1974	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor		m	ex/sel	alles	alles
Ede / De klomp	1950?	zand						hand									ex/sel	alles	alles
Enschede	65-70	zand				1x1	i, c	hand	s, c	c			88/89			m	ex/sel	alles	alles
Geldrop boomweide	ca60	venig					i	hand	geen	geen	geen		geen						
Goes	1975	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c			1992		z	m	ex/sel	alles	alles
Gouda Atlantispark	1975	klei	gespit	geen	0,8-1,0	1x1	i	hand					1985		z/p	m/w/h	ex/sel	alles	select
Gouda -sselpark		klei	gespit			1x1	1,c,e	hand						omvor	z/p	m/w/h	ex/sel	alles	select
Groningen Leeuwenborg	1975	klei	frezen	bemest		1,25	i	hand	s, c	s, c			1980	1984		m	dun.	Alles	alles
Groningen Coendersburg	1970	klei					i	hand	s	select					z/p	select	ex/sel	Alles	alles
Haarlem Englandpark	1970	aarde	gespit			1x1	i, c, e	hand	s	s			80/82	1984	z	m/rand	ex/sel	Alles	alles
Haarlem Meerwijk/Molenpla	1974	aarde	gespit			1x1	i	hand	c	c			op tijd	1984	z	m/rand	ex/sel	alles	alles

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Plaatsen	Jaar	Bodem	Bobew	Bemes	Plkwal	Pafsta	Oorsp	Metho	KBJ1	KBJ2	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Heerenveen Royplantsoen	1966	aarde	egal				i, c, e	hand							z/p				
Leeuwarden Wirdemervaart	1977	klei	gespit			1x1	i	hand	s/w	s/w		select			z/p	w	ex/sel	alles	select
Leeuwarden Abbingapark	77-79	klei	gespit			1x1	i	hand	s/w	s/w				omvor	z/p	m/rand	ex/sel	alles	select
Leeuwarden Westeinde	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s/w					omvor		m	ex/sel	alles	alles
Leusden Princehofpark	71-75	zand	gespit			1x1	i	hand	s	s/w			na 5 j.	ex/sel	z/p	m/w	ex/sel	select	select
Leiden Lage Mors	1975?	aarde				1x1		hand							z	m	ex/sel	alles	alles
Maasland Sportpar	1975	klei				1x1	i	hand		c				omvor	z/p	m/w	ex/sel	alles	select
Meppel Noorderpark	?	zand				1x1	i	hand						omvor		m/rand	ex/sel	alles	select
Middelburg Stadswal	1950	klei					i, c, x	hand						omvor		m/rand	ex/sel	alles	select
Muntendam Heemtuint	1970	zand				1x1	i	hand					1980		z/p	geen	ex/sel		select
Naarden	1970	zand			1,2	1,5	i	hand	s	s	1987		1985	omvor	z/p	s/w	ex/sel	alles	select
Nijkerk	1975	zand	gespit			1x1	i	hand					1988		z	m	ex/sel	alles	alles
Rotterdam charlois	1975	klei			0,6-0,8	1x1	i	hand	s, c	s, c			1985	omvor		m/r	ex/sel	alles	select
Rijswijk Wilhelminapark	?	klei				1x1	i	hand								m	ex/sel	select	select
Schiedam Beatrixpark	55-66	klei	gespit		1,2	1x1	i	hand	s	s,c			na 80		z/p	m/rand	ex/sel	alles	select
Sneek Zwettebos	1973	klei	ploeg			1x1	i	hand	s	s			1980	select		m,rand	ex/sel	alles	select
Veenendaal INV School	1976	zand				1x1	i	hand	s, c				ca 80	1994	z/p	m,w	ex/sel	select	select
Vlaardingen Holypark	1976	aarde				1x1	i	hand	s, w	s, w			1983		z/p	m, w	ex/sel	alles	select
Warffumberbos	ca75	klei				1x1	i												
Woerden Tuin bejaardehuis	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s(c?)									
Woerden Spoorringel	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s, c			na 90			m	ex/sel	alles	alles
Wageningen	ca70	zavel					i	hand						omvor			mbalk.	alles	select
Wijlre Bierbrouwerij	1980	loss	gespit			los	i	hand	w	w	snoei				z/p	m	ex/sel	alles	alles
Zeist	1968	zand	egal			spont	i		m	m					(z)		ex/sel	alles	alles
Zoetermeer	70-75	klei	gespit			1x1	i	hand	s, c	s, c			8-10j	omvor		m,rand	ex/sel	selects	select
Zwolle Aalanden Rijksweg	1971	klei	gespit			1x1	i, c	hand	s	s			1980		z/p	m,rand	ex/sel	alles	alles
Zwolle Aalanden park	1974	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s			80-82		z/p	m,rand	ex/sel	alles	alles

Legenda tabel 1 en 2

Jaar	=	Jaar van aanplant
Bodem	=	aaarde is opgebrachte teeltaarde;
Bobew	=	bodembewerking
Bemes	=	bemesting
Plkwal	=	kwaliteit plantmateriaal in meters
Pafsta	=	plantafstand in meters
Oorsp	=	oorsprong plantmateriaal: i = inheems; c = cultivar; e - exoot
Metho	=	plantmethode: hand = handmatig
KBj1	=	kruidenbeheer jonge fase: s = schoffelen; c = chemisch; h = hakken; m = uitmaaien
KBj2	=	kruidenbeheer tussenliggende/oudere fase
Inboet	=	inboeten
Snoei	=	Snoeien jonge faze
Dunn1	=	1e dunning: 1-2j = na 1-2 jaar
Dunn2	=	2e dunning, j = jaar, jf jeugdfase
Intrkr	=	Intrductie kruiden: z = gezaaid; p = geplant, (z/p) in verleden of elders in hett plantsoen of park zijn wel soorten geintroduceerd, maar spelen geen (belangrijke) rol in het totale beplanting
BehKr	=	huidige beheer r kruiden: m = uitmaaien; w = selectief wieden of uitsteken van storingssoorten; h = uitharken
BeHou	=	huidig beheer houtige soorten ex/sel = exensief en selctief beheer vaak een combinatie van s noeien , afzetten, dunnen , ringen, soms lieren
Afvho	=	afvoer snoeihout
AfvGr	=	afvoer groenafval

Tabel 2. Geklusterd overzicht naar beplantings beelden

Kluster 1																			
Beplantings beeld: Gesloten bos, bosstroken, bosjes, singels met een lage in het voorjaarsflora bloeiende kruidlaag.																			
Kenmerk: gesloten boomlaag en een open struiklaag; in het voorjaar een meestal gesloten, lage kruidlaag. Van opzij gezien zijn deze beplantingen tamelijk open, waardoor er voldoende licht kan toetreden. Er is sprake van halfschaduw. In de zomer is de kruidlaag aanzienlijk minder ontwikkeld en op veel plaatsen de bodem kaal.																			
Kenmerkende geïntroduceerde soorten: onder meer: Bosandoorn, Bosanemoon, Daslook, Geel nagelkruid, Groot heksenkruid, Lievevrouwebedstro, Muskuskruid, Vingerhelmbloem. Speenkruid, Stinkende gouwe zijn zowel geïntroduceerd als spontaan.																			
Overige soorten: grassen en ruige storingssoorten zijn gewoonlijk van ondergeschikt belang. In sommige gevallen kan een lage voorjaarflora goed samen gaan met ruigere soorten bij voorbeeld Zevenblad zoals dat in Thijssse's Hof in Bloemendaal. Dit samen groeien is ook bekend van de stinzen in Groningen en Friesland.																			
Beheerkenmerk: vraagt in de eerste 10 jaar veel aandacht, maar neemt later (na 15-25 jaar) sterk af. Grotere plantsoen (bos, bosstroken) kunnen dan zeer extensief worden beheerd.																			
Overzicht aanleg en beheer	Jaar	Bodem	Bobew	Bemes	Plkwal	Oorspr	Pafsta	Metho	KBJ1	KBJ2	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Amstelveen	48-74	klei	losgem	geen	0,8-1,0	i	1x1	hand	s- int	s- rand	niet	4ejaar	4e j	1x jf	z/p	m/w	ex/sel	select	afvoer
Gouda Atlantispark	1975	klei	gespit	geen	0,8-1,0	i	1x1	hand					1985	niet	z/p	m//w/h	ex/sel	alles	select
Vlaardingen Holypark	1976	aarde				i	1x1	hand	s, w	s, w	niet		1983	niet	z/p	m, w	ex/sel	alles	select
Leeuward.Wirdemervaart	1977	klei	gespit			i	1x1	hand	s/w	s/w	niet	select	?		z/p	w	ex/sel	alles	select
Bloemendaal Thijssse=s hof	1925	zand				i	plek	hand	maai	maai	niet	select	niet	niet	z/p	m	ex/sel	alles	alles
Muntendam Heemtuin	1970	zand				i	1x1	hand			niet		1980	niet	z/p	geen	ex/sel		select

Evaluatie kluster 1	Bodem bewerking	Plantkwaliteit	Plantafstand	KBJ1	KBJ2	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Amstelveen	zo mogelijk natuurtechnisch aanleggen, grond zo min mogelijk roeren.	0,8-1,0m; i zuiver inheems	1,25x1,25 eventueel wijkers	s- int	s- rand	niet	4ejaar	4e j	1x jf	z/p na6-7 jaar	m/w	ex/sel	select	afvoer
Gouda	bodem bewerking indien noodzakelijk	1,2m zuiver inheems	1,5 tot 2,0 Bomen op plek geen wijkers	2 jaar schoff.		niet		3ejaar		z/p na dunn1	m//w/h	ex/sel	alles	select op rillen
Vlaardingen	zo mogelijk natuurtechnisch aanleggen, grond zo min mogelijk roeren.	0,8-1,0m; i zuiver inheems	Onregelmatig plaatselijk dicht ook open plek.	zo min moge-lijk		niet		ringen	ringen	z snel bospla. later	m, w	ex/sel	alles	select rillen
Leeuwarden	Op kleigrond tot ca 0,60m spitten, eventueel verschrallen met zand;	1 ^e kwaliteit	1,25-1,25	2 jaar schoon houden	na 2-3 jaar uit-maaien			na 3-5 jaar select.			2x pj uitmaaien	ex/sel	alles	select rillen
Bloemendaal/muntendam	Indien mogelijk: schraal aanleggen of bovenlaag 20 cm natuurtechnisch afgraven	0,8-1,0; i; . Niet te zware planten.	ca 2 x 2 m. op rijke gronden dichter. Liever geen wijkers	uit-maaien niet schoff.		niet		na sluiting.		zp	m	ex/sel	alles	alles

Kluster 2.

Beplantings beeld: Gesloten bos, bosstroken, bosjes en singels met een heterogene kruidlaag.

Kenmerk: Gesloten kroonsluiting van boom- en struiklaag en in het voorjaar een meestal een gesloten tamelijk grove kruidlaag. Van opzij, maar ook door de kronen is er relatief veel licht inval. In het voorjaar is er een ruige maar vaak bloemrijke onderbegroeiing. In de zomer sterven deze planten geheel of gedeeltelijk af op plekken waar te veel lichtinval is een grote kans op verruiging aanwezig.

Kenmerkende geïntroduceerde soorten: onder meer: Bosandoorn, Dagkoekeksbloem, Dolle kervel, Gele dovenetel, Geel nagelkruid, Look zonder look, Robertskruid, Stinkende gouwe. Vaak al dan niet geïntroduceerd komt speenkruid voor. Naast deze soorten veel spontaan. Storings soorten soms talrijk maar niet overheersend.

Beheerkenmerk: vraagt in de eerste 5 jaar veel aandacht. Neemt daarna sterk af randen beheer. Naast de geïntroduceerde kruiden is er een hoge mate van spontaniteit.

Overzicht aanleg en beheer	Jaar	Bodem	Bobew	Bemes	Plkwal	Oorspr	Pafsta	Metho	KBj1	KBj2	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Deventer Oosterinklaan	1972	zand	frezen	geen		1x1	i, c, e	hand	s, c	c	niet		1988	1994	z	m/w	ex/sel	alles	alles
Apeldoorn	1975	zand	gewoel	bomen	1,0-1,2	1x1	i, c, e	hand	c	c	niet		10e j	omvor.	z	m/w	ex/sel	select	alles
Ede Van Tooroplaan	72-74	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor	z	m/w/h	ex/sel	select	select
Ede Proosdijpark	72-74	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor	z	m/w/h	ex/sel	select	select
Gouda IJsselpark		klei	gespit			1x1	1,c,e	hand						omvor	z/p	m//w/h	ex/sel	alles	select
Haarlem Meerwk/Molen.	1974	aarde	gespit			1x1	i	hand	c	c			op tijd	1984	z	m/rand	ex/sel	alles	alles
Haarlem Englandpark	1970	aarde	gespit			1x1	i, c, e	hand	s	s			80/82	1984	z	m/rand	ex/sel	Alles	alles
Leusden Princehofpark	71-75	zand	gespit			1x1,25	i	hand	s	s/w			na 5 j.	Ex/sel	z/p	m/w	ex/sel	selects	select
Maasland Sportpark	1975	klei				1x1	i	hand		c				omvor	z/p	m/w	ex/sel	alles	selct
Naarden	1970	zand			1,2	1,5	i	hand	s	s	1987		1985	omvor	z/p	s/w	ex/sel	alles	select
Nijkerk	1975	zand	gespit			1x1	i	hand					1988		z	m	ex/sel	alles	alles
Veenendaal INV School	1976	zand				1x1	i	hand	s, c				ca 80	1994	z/p	m,w	ex/sel	selects	select
Zwolle Aalanden park	1974	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s			80-82		z/p	m,rand	ex/sel	alles	alles
Zwolle Aaland Rijksweg	1971	klei	gespit			1x1	i, c	hand	s	s			1980		z/p	m,rand	ex/sel	alles	alles
Assen		zand															ex/sel		
Leiden Lage Mors	1975?	aarde				1x1		hand							z	m	ex/sel	alles	alles

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Evaluatie kluster 2	Bodembewerking	Plantkwaliteit	Plantafstand	KBJ1	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Deventer Oosterinklaan	bodembewerking indien noodzakelijk	driejarig materiaal 1,0m inheems	1,25-1,5/1,5x1,5 Bomen op plek geen wijkers	2 jaar schoffelen 3e-4e jaar ran- denbeheer			tussen 4e-6ej		3e-4e jaar zaaien	m/w	ex/sel	alles	alles
Apeldoorn	zorgen voor schrale bovengrond in verband met afremmen groei kruiden	1,0-1,2 inheems	2,0x2,0m driehoeksverb. Bomen op plek geen wijkers	Voorzichtig uitmaaaien zonder jonge aanplant te beschadigen					direct bij aanplant	m/w	ex/sel	alles	alles
Ede	zorgen voor schrale bovengrond in verband met afremmen groei kruiden	0,8-1,0 inheems	1,5x1,5m Bomen op plek geen wijkers	Mechanische onkruidbestrijding tot sluiten beplanting			bij het sluiten van de beplan.	afhan- kelijk van ontwikke- ling	zaaien	m/w	ex/sel	select	alles
Gouda -sselpark	bodembewerking indien noodzakelijk	1,2m zuiver inheems	1,5 tot 2,0 Bomen op plek geen wijkers	2 jaar schoff.		niet	3ejaar			z/p na dunn1	m/w/h	alles	alles
Haarlem	Planten op oorspronkelijke bodem; alleen de plantregels losmaken	zware kwaliteit goede wortel diameter verhou- ding; inheems	3-5 meter bodem direct op de plek planten geenwijkers	de eerste 1,5 jaar mechanisch onkruid vrij houden			selectief en ex- tensief dunnen. Ongewenste opslag tegengaan	tweede jaar zaaien	randen beheer	ex/sel	alles	alles	alles
Leusden Princehofpark	bodem losmaken		1-1,25m drie- hoeksverband	schoffelen			na 5 j.	Ex/sel	z/p	m/w	ex/sel	select	select
Maasland Sportparrk	Indien mogelijk toplaag afgraven; de bodem verder niet bewerken	Goed beworteld en vertakt materiaal	1,5x1,5m	Uitmaaaien; na sluiting alleen randenbeheer			selectief en ex- tensief dunnen.	Z/p	m	ex/sel	select	select	select
Naarden	Selectieve bodembewerking	1,2m inheems	1,5x1,5 driehoeksverb.	2 jaar selectief schoffelen daarna randenbeheer			na 5 j.		na 3-4 jaar	randen beheer	ex/sel	alles	select
Nijkerk	Spitten	A Kwalitei	1,5x1,5m	2 jaar selectief schoffelen			na 3-5 jaar			2 x jaar m	ex/sel	alles	alles
Veenendaal INV School													
Zwolle Aalanden park	Bodembewerking alleen waar het nodig is.	0,6-0,8 streekeigen materiaal	1,2x12/1,5x1,5 bodem direct op de plek planten	2 jaar schoffelen									
Assen													
Leiden Lage Mors													

Kluster 3 Beplantings beeld: bos, bosstroken, bosjes, singels.

Kenmerk: Gesloten tot open boom- en struiklaag en in het voorjaar een meestal een gesloten tamelijk grove tot ruige kruidlaag. Van opzij, maar ook door de kronen is er relatief tot veel licht inval. In het voorjaar is er een ruige onderbegroeiing bij veel lichtinval veel gras en storingssoorten. Opslag. De kruidachtige begroeiing is spontaan. Op termijn uitgroeien tot meer diverse kruidlaag.

Beheermerk. Vestiging en ontwikkeling van kruiden is in hoge mate een natuurlijk proces. Voorwaarden scheppend. Langer termijn. In hoofdzaak randenbeheer. In woonwijken worden ze vaak integraal uitgemaaid.

Amsterdam Noord	1970	aarde	egalis	geen		1x1	i	hand	s, c	c	niet	tot 80	4e j	8e j	(z/p)	rand	ex/sel	select	afvoer
Amsterdam Zuid-Oost	1970	aarde	egalis	geen	0,8-1,0	1x1	i	hand	s	c	niet		10e j	omvor.	lokaal	rand	ex/sel	alles	alles
Arnhem Vredenburg	1970	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c	niet			omvor.	geen	m	ex/sel	alles	alles
Arnhem Elderveld	?	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c	niet			omvor.	geen	m	ex/sel	alles	alles
Deventer Wezenlanden	?	zand		geen		1x1	i	hand	s, c	c	niet					m	ex/sel	select	select
Ede / De klomp	1950?	zand						hand									ex/sel	alles	alles
Enschede	65-70	zand				1x1	i, c	hand	s, c	c			88/89			m	ex/sel	alles	alles
Groningen Leeuwenborg	1975	klei	frezen	bemest		1,25	i	hand	s, c	s, c			1980	1984		m	dun.	Alles	alles
Leeuwarden Abbingapark	77-79	klei	gespit			1x1	i	hand	s/w	s/w				omvor	z/p	m/rand	ex/sel	alles	select
Meppel Noorderpark	?	Zand				1x1	i	hand						omvor		m/rand	ex/sel	alles	select
Middelburg Stadswal	1950	klei					i, c, x	hand						omvor		m/rand	ex/sel	alles	select
Rijswijk Wilhelminapark	?	klei				1x1	i	hand								m	ex/sel	selects	select
Rotterdam charlois	1975	klei			0,6-0,8	1x1	i	hand	s, c	s, c			1985	omvor		m/r	ex/sel	alles	select
Schiedam Beatrixpark	55-66	klei	gespit		1,2	1x1	i	hand	s	s,c			na@ 80		(z/p)	m/rand	ex/sel	alles	select
Sneek Zwettebos	1970	klei	ploeg			1x1	i	hand	s	s			1980	select		m,rand	ex/sel	alles	select
Wageningen	ca70	zavel					i	hand						omvor			mbalk.		
Warffumberbos	ca75	klei				1x1	i												
Woerden bejaardehuis	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s (c?)									
Woerden Spoorseingel	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s	s, c			na 90			m	ex/sel	alles	alles
Zoetermeer	70-75	klei	gespit			1x1	i	hand	s, c	s, c			8-10j	omvor	(z/p)	m,rand	ex/sel	selects	select

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Evaluatie kluster3	Bodembewerking	Plantkwaliteit	Plantafstand	KBJ1	Inboet	Snoei	Dunn1	Dunn2	IntrKr	BehKr	BeHou	AfvGr	AfvHo
Amsterdam Noord		zware kwaliteit	2x2m	2 jaar schoffelen			zodra dat nodig is; daarna selectief			randen beheer	ex/sel	alles	select
Amsterdam Zuid-Oost											ex/sel		
Arnhem Wiltink	Bodem losmaken; zo mogelijk met hoogte verschillen werken	0,8-1,0m inheems	2,5x2,5m 1 boom op 1 are eventueel wijkers	eerste 3 jaar uitmaaien			selectief dunnen		geen	2 x p/j uitmaaien	ex/sel	alles	
Arnhem ruseler	Bodem losmaken	1,0-1,2m	1,75x1,75 i..v.m. Machinaal beheer	eerste 3 jaar frezen of schoffelen			Bij sluiting na 5-6 jaar		geen	2 x p/j uitmaaien	ex/sel	alles	select rillen
Deventer Wezenlanden													
Enschede													
Groningen Leeuwenborg	Spitten	inheems	1,5x1,5m op kleinere terreinen geen wijkers	eerste 3 jaar schoffelen			Geleidelijk dunnen				ex/sel	alles	alles
Leeuwarden Abbingapark													
Meppel Noorderpark													
Middelburg Stadswal													
Rijswijk Wilhelminapark													
Rotterdam charlois	In de meeste gevallen bodembewerking	0,6-0,8m inheems	1,5x1,5m bomen direct op de goede plek geen wijkers	de eerste 2 jaar schoffelen 3e jaar uit maaien vanaf 4e jaar randenbeheer			bij sluiting na 5-6 jaar dunnen			randen beheer storings soorten	ex/sel	alles	selec
Schiedam Beatrixpark	Op klei bodembewerking	1,2 inheems	1,5x1,5 bomen direct op de goede plek geen wijkers	twee jaar schoon houden	alleen de bomen		na 5 jaar de eerste dunning alleen de struiken			randen beheer	ex/sel	alles	selec
Sneek Zwettebos		1,0-1,25 inheems	1,5x1,5 ook wijkers	twee jaar schoon houden daarna laten gaan			zie plan			m,rand	ex/sel	alles	select
Woerden Spoorringel													
Zoetermeer	Spitten eventueel bezanden	goede kwaliteit	1,25x1,25/ 1,5x1,5m Bomen direct op de plek geen wijkers	In hoofdzaak 2 jaar schoffelen soms niets doen of uitmaaien	zo min mogelijk		gelijkdelijk dunnen.		Even-tueel kuidaaienzaaien	uitmaaien en randen beheer	ex/sel	alles	selec

Kluster 4.																			
Beplantingsbeeld: Bos, bosstrook, bosje, singel. Oude parkachtige beplantingen met gesloten boomlaag en open struiklaag. Aangepast beheer en late introductie van kruiden. Kunnen kruiden bevatten als kluster 1 en 2.																			
Beheer karakteristiek: Grote oppervlakte grotendeels zelfregulerend. Langs paden een selectief beheer.																			
Diemen Flevopark		klei					i, e	hand									ex/sel		
Groningen Coendersburg	1970	klei					i	hand	s	select					z/p	select	ex/sel	Alles	alles

Kluster 5.																			
Beplantingsbeeld: Bos strook met een grotendeels gesloten boomlaag. Door relief, expositie een grote abiotische diversiteit.																			
Beheer karakteristiek: Aanleg en het beheer in de eerste jaren is vrij intensief. Maar bij een uitgekend ontwerp hoeft dat niet het geval te zijn voor het beheer.																			
Heerenveen Le Royplant.	1966	aarde					i, c, e	hand							z/p				
Evaluatie kluster 5	Er zijn te veel soorten gebruikt en het is iets te bewerkelijk aangeleg. Verder is het idee nog steeds actueel.																		

Kluster 6.																			
Beplantingsbeeld. Open tot bijna gesloten struweel achtige beplantingen, singels en struikgoepen bosjes met sterke lichtinval.																			
Een ruige tot grazige kruidlaag. Of omgeven door een grazige vegetatie.																			
Beheerkarakteristiek: maaien en uitmaaien																			
Apeldoorn Zevenhuizenl.	1968?	zand	gewoel	geen	1,0-1,2	1x1	i	hand	maai	maai	niet		niet	niet	z	m	ex/sel	alles	alles
Breda Haagsebeemden		zand					i	hand	maai	maai			niet	niet			ex/sel		
Ede Oude rijksweg	1974	zand	egalise	geen	0,6-0,8	1x1	i,	hand	s, c,	s, c, w	niet		1980	omvor		m	ex/sel	alles	alles
Goes	1975	klei	gespit	geen		1x1	i, c, e	hand	c	c			1992		z	m	ex/sel	alles	alles
Leeuwarden Westeinde	1970	klei	gespit			1x1	i	hand	s/w					omvor		m	ex/sel	alles	alles
Wijlre Bierbrouwerij	1980	loss	gespit			los	i	hand	w	w	snoei				z/p	m	ex/sel	alles	alles
Zeist	1968	zand	egalise			spont	i		m	m							ex/sel	alles	alles

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Kluster 7. Boomweiden en en boombeplantingen met een natuurlijke onderbegroeiing van kruid en struiklaag alsmede een jongere of oudere fase van een nieuwe boomlaag. Beheer karakteristiek. Na aanleg fase nietsdoen. + weinig gebruikers druk. Afhankelijk van geslotenheid en bodem en vegetatie resultaten 10-30																	
Geldrop boomweide	65-70	venig					i	hand	geen	geen	geen		geen				
Zoetermeer	ca 78	klei															
Evaluatie kluster 7	Deze ongeplande en onverwachte ontwikkelingen maken duidelijk dat beplantingen kunnen samen gaan met natuurlijke bos ontwikkeling. Door bewuster met deze mogelijkheid om te gaan zouden deze processen kunne worden versneld, beplantingen kunnen dan tot een minimum beperkt blijven																

Kluster 8. Begroeiingsbeeld. Bos- tot bosachtig, struweel tot struweelachtige, singel tot singelachtig. Volledig natuurlijk. Grazige ruigte. Beheerkarakteristiek: rust. Passiefbeheer.																	
Zie tabel																	
Evaluatie Kluster 8: Op een enkele uitzondering na wordt er nooit bij planning en ontwerp nooit rekening gehouden met het feit dat allerlei soorten houtige begroeiing van zelf ontstaat op vrijwel iedere plek. Een blinde vlek in planning en ontwerp.																	

Kluster 9 landsschappelijke beplantingen: hagen, houtwallen, grienden, elsensingels etc.																	
Zie tabel																	
wordt nog uitgewerkt																	

Kluster 10. Spontane bos- en struweelvorming																	
zia tabel																	
wordt nog uitgewerkt																	

Tabel Overzicht aanleg en beheer beplantingen in relatie tot de kruidlaag

Kruidlaag in gesloten meerrijige beplantingen	Plantafst.	1e jaar	2e jaar	3e jaar	4-5e j	5-6e j	6-7e j	7-8e j	8-9e j	9-10e j
Laagblijvende voorjaarsflora: heeft kenmerken van Middenbos en Stinzenflora : o.m.: Bosanemoon, Daslook, Speenkruid, Vingerhelmbloem, Lievevrouwebedstro, Groot heksenkruid	1,25-1,50m	IS (Sn 3e j)			ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM	
	1,5-2,0m				IS	ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM
Grazig met of zonder bloeiende graslandplanten: o.m.: Paardebloem, Pinksterbloem, Grote muur, Sneeuwkllokje, Speenkruid, Maartsvioolje, Witte doventel.	1,5-2,0m	IS/IM		IM (Sn 3e j)	ID+IM (+ IK)		IM	Ontwik; IM		
	2,0-3,0m				IM	ID+IM (+IK)	IM	Ontwik; IM		
Zomergroene halfhoge tot hoge kruidlaag; met o.m.: Varens, Klein springzaad, Akkerkool, Muursla, Geel nagelkruid, Look zonder Look, Dagkoekoeksbloem, zevenblad	1,5-2,0m	IS		SW/SM (Sn 3e j)	ID +R	R	R+SD	IK	ontwik; SW; SM	
	2,0-3,0m				SW/SM	ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM
Ruige halfhoge tot hoge kruidlaag; met o.m.: Fluitenkruid, Groot hoefblad, Grote brandnetel, Zevenblad, Adelaarsvaren.	1,5-2,0m	SW/SM			ID (+R)		Omtwik. R; SM			
	2,0-3,0m				SW/SM	ID (+R)		Omtwik. R; SM		
Bodembedekkende kruidlaag; met o.m.: Gele dovenetel, Gevlekte dovenetel; Zevenblad; Schijnaardbei	1,25-1,5m	IS		SW/SM (Sn 3e j)	ID +R	R	R+SD	IK	ontwik; SW; SM	
	1,5-2,0m				SW/SM	ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM
Bodembedekkende klimop:	1,5-2,0m	IS		SW/SM (Sn 3e j)	ID +R	R	R+SD	R	ontwik; SW; SM, IKI	
	2,0-3,0m				SW/SM	ID +R	R	R+SD	R	Ontwik; SW; SM, IKI
Heterogene kruidlaag: bevat elementen van bovengenoemde begroeiingen	1,5-2,0m	IS		SW/SM (Sn 3e j)	ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM	
	2,0-3,0m				SW/SM	ID +R	R	R+SD	IK	Ontwik; SW; SM
Volledige natuurlijke ontwikkelde kruidlaag	2,0-3,0 (5)m	Niets doen/passiefbeheer					ID			Ontwik

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Legenda tabel

IS	=	Integraal schoffelen om maximale jeuggroei beplanting te bevorderen
SW	=	Selectief schoffelen, wieden of uitsteken van ongeweste soorten (toringssoorten en gras).
Sn	=	Snoeien (koppen of in snoeien van struikvormers) geeft beter ontwikkeling van de struiken en eventueel bomen die als struik moeten uitgroeien.
ID	=	integraal dunnen: Waar nodig planten vrij stellen + eventueel insnoeien/koppen van struikvormers. De eerste dunning vaak interaal bij gelijkmatige groei.
SD	=	Selectief dunnen iedere 2 of drie jaar nalopen Dunnen is afgestemd op ontwikkeling kruidlaag en beplanting
R	=	Randenbeheer: ingeval van netheidsbeeld nadruk op randen tussen de beplanting selectief en extensief verwijderen van storingssoorten d.m.v. uitmaaaien, wieden schoffelen
IK	=	Introducen van kruiden
IM	=	Integraal uitmaaaien
SM	=	Selectief uitmaaaien
Ontwik	=	Ontwikkelingsbeheer en onderhoud: zeer extensief en selectief dunnen, in de bebouwde omgeving in hoofdzaak randenbeheer en selectief reguleren of verwijderen van ongewenste soorten. Eventueel niets doen, of incideteel ringen, lieren of kappen
IkI	=	Introductie + aanplanten klimop; eerder aanplanten kan ook, maar vraagt extra zorg als klimop sneller groeit dan de bomen (en struiken)

Overzicht van beplantingstypen voor het stedelijk gebied

(In hoofdzaak naar S. Van de Werf, 1991)

1= Werf, 1991; 2= Jager, 1994; 3= Leeuwen 1984; 4= Westhoff 1975; 5= Koningen 1985.

Beplantingstypen	Bodem	Hoofdhoutsoort	Begeleidende soorten	Suggesties voor struiken/ en lianen	Suggesties voor Kruiden
Berk-Zomereik 1; 2; 3; 4; 5.	zandige, voedselarme zowel droge als vochtig bodems en veraarde veenbodems (1) (in de stedelijk gebied ook op rijkere bodems)	Zomereik D Ruwe berk	Wilde lijsterbes (Grove den) Op vochtige bodem ook: zachte berk, Zwarte els	Amelanchier, Vuilboom, Vogelkers, Wilde lijsterbes, Wilde kaperfoelie Op vochtige bodem: Geoordewilg, Grauwe wilg, Vuilboom, Wilde kaperfoelie (Op rijkere bodem in stadsbeplantingen ook: Rode kornoelje, Spaanse aak, Wilde liguster, Wilde kardinaalsmuts, Zuurbes. Volgens 5)	Adelaarsvaren, Brede stekelvaren, Eikvaren, Schermhavikskruid, Stijfhavikskruid Op vochtige bodem: Koningsvaren
Wintereik-Beuk 1; 2; 4.	lemig zand en arme loss-, leembodems grondwaterstand lager dan 40 cm onder maaiveld (1)	Beuk D	Wintereik (Zomereik) (Ruweberk)	Hulst., Op open plekken: Boswilg, Brem, Sporkehout, Wilde appel, Wilde lijsterbes, Wilde kamperfoelie.	Dalkruid; Grote muur, Salomonszegel.
Els-Eik 1; 2.	vochtige tot natte lemige zandgrond, venige of veraarde veenbodems voorjaarspeil 10-40 cm onder maaiveld (1)	zomereik Els	Zachte berk (Ruwe berk) (Es)	Vuilboom, Ratelpopulier, Wilde kamperfoelie, Wilde lijsterbes (Eenstijlige meidoorn, Grauwe wilg, Hazelaar, Hulst)	Brede en Smalle stekelvaren, Grote wederik, Kale jonker, Gele lis.
Eik 1; 2; 5. (sortiment volgens 5 en gedeeltelijk volgens 1; vooral voor rijkere bodems)	vochthoudend tot vochtige enigszins arme tot voedselrijke minerale bodems	Zomereik	Ruwe berk Wintereik Haagbeuk op vochtige bodem: Zwarte els Vogelkers	Amerikaans krentenboompje, Bosrank, Eenstijlige meidoorn, Gele kornoelje, Haagbeuk, Hazelaar, lep, Wegedoorn, Wilde kamperfoelie, Wilde liguster, Wilde lijsterbes, Taxus, Vuilboom, Zoete kers	Adelaarsvaren, Boerenkrocos, Boshavikskruid, Brede stekelvaren, Daslook, Geel nagelkruid, Hondsdraf, Klein springzaad, Rankende helmbloem, Robertskruid, Sneeuwkllokje, Vingerhoedskruid, Wijfjesvaren
Eik-Haagbeuk 1; 3; 4; 5.	leem- en kleiachtige bodems: zavel-rivierklei, lemige bodem en oude klei. eventueel periodiek stagnerend water (1)	Haagbeuk Zomereik	Beuk, Es, Zoete kers, Spaanse aak, Winterlinde, Wintereik	Clematis vitalba, Gelderse roos, Gele kornoelje, Hazelaar, Hulst, Klimop, Kruisbes, Mispel, Rode kornoelje, Sleedoorn, Tweestijlige meidoorn, Wegedoorn, Wilde lijsterbes, Wilde kardinaals muts, Zoete kers. Taxus, Bergvlier,	Ajuga repens, Bos andoom, Bosaardbei, Bosanemoon, Boskruiskruid, Bosvergeet-mij-nietje, Daslook, Gevlekte aronskelk, Groot heksenkruid, Grote muur, Gulden boterbloem, Holwortel, Kleine maagdenpalm, Kleine kaardebol, Maartsviooltje, Muskuskruid, Ruig klokje, Slanke sleutelbloem, Veelbloemige salomonszegel, Vingerhelmbloem, Vingerhoedskruid.

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Berk 1; 2; 5	zandige vochthoudende niet zure bodem; van naturen in duinvalleien (in stedelijk gebied ook op rijkre, maar niet te zware bodems)	Berk	Balsempopulier Es Ratelpopulier Wilde lijsterbes Zomereik Zwarte populier Zwarte els	Amerikaans krentenboompje, Einstijlige meidoorn, Gelderse roos, Geoorde wilg, Gewone vlier, Heggerank, Hondсроos, Hop, Wilde Kardinaalsmust, Vogelkers, Vuilboom, Wegedоorn, Wilde kamperfoelie, Wilde liguster,	Adelaarsvaren, Bleeksporig bosviooltje, Bos aardbei, Brede stekelvaren, Dagkoekoeksbloem, Echte valeriaan, Geelnagelkruid, Hondsdraf, Kale jonker, Knopig helmkruid, Kruipeп zenegroen, Maarts viooltje, Roberstkruid, Roze winterpostelein, Stinkende gouwe, Veelbloemige solomonszegel, Watermunt
Abeel-lep 1; 4; 5.	Zandige al dan niet lemig of kleiige bodem. (1) (In stedelijk gebied ook op niet al te zware niet zure bodems)	lep D Gauwe abeel	Grauwe abeel, Gewone esdoorn, Zomereik, Es, Vogelkers.	Bosrand, Eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, Gewone vlier, Hazelaar, Hop, lep, Klimop, Kruisbes, Rode kornoelje, Sleedоorn, Spaanse aak, Wilde kardinaalsmuts, Witte abeel.	Akkerkool, Bosandoorn, Dagkoekoeksbloem, Dolle kervel, Fluitenkruid, Geel nagelkruid, Hondsdraf, Kleefkruid, Klimop ereprijs, Look zonder look, Maarts viooltje, Robertskruid, Rose winterpostelein, Speenkruid, Stinkende gouwe, Vingerhelmbloem, Zevenblad. Stinzenplanten: Boerenkrokus, Boshyacint, Daslook, Holwortel, Sneeuwkllokje.
Es-lep 1; 4; 5.	klei -zavel grondwaterstand in voorjaar lager dan 40cm maaiveld (1)	lep en Es	Zoete kers Gewone esdoorn Schietwilg Vogelkers Zomerlinde Zomereik Zwarte populier	Aalbes, Een- en tweestijlige meidoorn, Gelderse roos, Hazelaar, Hondсроos, Klimop, Kruisbes, Rode kamperfoelie, Roede kornoelje Sleedоorn, Spaanse aak, Vogelkers, Wegedоorn, Wilde kardinaals must.	Adderwortel, Akkerkool, Boerenkrokus, Bosaardbei, Bosandoorn, Bosannemoon, Boshyacint, Dagkoekoeksbloem, Daslook, Fluitenkruid, Geel nagelkruid, Gele dovenetel, Gevlekte aronskelk, Groot heksenkruid, Grote brandnetel, Grote keverorchis, Holwortel, Klein springzaad, Klimopereprijs, Kruipeп zennegroen, Lievevrouwebedstro, Look zonder look, Maarts viooltje, Muskuskruid, Robertskruid, Rose winterpostelein, Sneeuwkllokje, Speenkruid, Stinkende gouwe, Vingerhelmbloem, Wilde akelei, Winteraconiet.
Elzenrijk Es-lep 1; 3; (5).	niet venige klei- en zavelgronden met een grondwaterstand van 10-40 cm voorjaar onder maaiveld. (1)	Es D en Zwarte els	lep Schietwilg Vogelkers Zomereik	Aalbes, Eenstijlige meidoorn, Geldersroos, Gewone vlier, Grauwe wilg, Hop, Sleedоorn, Spaanse aak, Vuilboom, Wegedоorn, Zwarte bes	Indien halfschaduw: Echte valeriaan, Gele lis, Gewone engelwortel, Gewone Smeerwortel, Groot springzaad, Grote wederik, Hondsdraf, Kruipeпde boterbloem, Moerasspiraea, Penningkruid. Essen-Elzentepe (Koningen, 1986): Bosandoorn, Bosannemoon, Bosvergeet-mij-nietje, Daslook, Geel nagelkruid, gevlekte aronskelk, Grootheksenkruid, Kleine kaardebol, Kruipeпde zene groen, Robertskruid, Wilde narcis.
Vogelkers-Es 1; 4.	loss, leem, lichte klei (lemige tot kleiachtige niet zure bodem) grondwaterdiepte max 40-50cm diep (1).	Zwarte els Es	Gewone esdoorn Zachte berk Zoete kers Zomereik Zwarte populier	Aalbes, Eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, Gewone vlier, Klimop, Kruisbes, Rode kornoelje, Vogelkers, Wilde kardinaalsmuts, Wilde kamperfoelie, Wilde lijsterbes, Zwarte bes.	Bosandoorn, Bosannemoon, Geel nagelkruid, Gele dovenetel, Gevlekte aronskelk, Grootheksenkruid, Groot springzaad Grote brandnetel, Hondsdraf, Kleefkruid, Kruipeпde zennegroen, Muskuskruid, Speenkruid. Indien halfschaduw: Echte valeriaan, Gele lis, Gewone engelwortel, Gewone Smeerwortel, Groot springzaad, Grote wederik, Hondsdraf, Kruipeпde boterbloem, Moerasspiraea, Penningkruid.
<i>Els-Vogelkers</i> (5,1)	vochtige voedselrijke bodem	Zwarte els Vogelkers	Berk Es lep Wilde lijsterbes Witte els Zomereik	Bosrank, Eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, Hazelaar, Hop, Rode kornoelje, Rode kamperfoelie, Spaanse aak, Vlier, Vogelkers, Vuilboom, Wegedоorn.	Bitterzoet, Bosannemoon, Brede stekelvaren, Breedbladig klokje, Daslook, Gevlekte aronskelk, Hondsdraf, Kliene kaardebol, Muskuskruid, Ruigklokje, Schaduwkruid Veelbloemige salomonszegel, Vingerhelmbloem, Vingerhoedskruid, Wijfesvaren, Wilde hiacint, Wilde narcis, Winteraconiet, Zomerklokje
Berk-Els 1; 2; 4.	natte venige bodem (1) (Met Ruwe berk ook op vochtige bodems)	Zwarte els Zachte berk	Ruwe berk Ratelpopulier Zomereik	Gagel, Geoorde wilg, Grauwe wilg, Kruipeпwilg, Vuilboom, Wilde lijsterbes, Wilde kamperfoelie.	Bitterzoet, Brede stekelvaren, Koningsvaren, Moerasvaren, Smalle stekelvaren, Waternavel Indien halfschaduw: Echte valeriaan, Gele lis, Gewone engelwortel, Gewone Smeerwortel, Groot springzaad, Grote wederik, Moerasspiraea, Penningkruid.
Els (-Es) 1; 2; 4.	vochtige tot natte , venige kei en kleiige veen bodem; veraarde veenbodems	Els en Es	Schietwilg Zomereik	Eenstijlige meidoorn, Geldersroos, Geoorde wilg, Grauwe wilg, Hazelaar, Hop, Vogelkers, Vuilboom, wilde lijsterbes, Zachte berk, Zwarte bes	Brede stekelvaren, Dagkoekoeksbloem, Echtevaleriaan, Fluitenkruid, Gele lis, Bitterzoet, Gewone engelwortel, Grote brandnetel, Grote kattenstaart, Hondsdraf, Hop, Kale jonker, Kleefkruid, Koninginnenkruid, Moerasspiraea, Moeraswalstro, Wolfspoot

Schietwilg 1; 4.	natte tot vochtige rivier klei, zavel en lemige zand bodems; verder op niet al te zware zeelele.	Schietwilg	Kraakwilg Zwarte populier	Amandelwilg, Hop Grauwe wilg, Katwilg	Akkerdistel, Boerenkrocus, Boshyacint, Dagkoekoeks-bloem, Echte valeriana, Fluitenkruid, Geel nagelkruid, Gele lis, Gele waterkers, Gewone engelwoltel, Gewone vogelmelk, Gewone dotterbloem, Grote brandbetel, Haagwinde, Hondsdraf, Kleefkruid, Klein springzaad, Klimopereprijs, Look zonder look, Moerasandoorn, Penningkruid, Rose winterpostelein, Sneeuwkllokje, Speenkruid, Watermunt, Wilde narcis, Zomerklokje
Berk-Wilg 5 (volgens 5)	vochtige niet al te voe- selarme bodems	Ruwe berk	Zachte berk Zwarte els Witte els Canadese popu- lier Zomereik Wilde lijsterbes	Amerikaans krentenboompje, Boswilg, Gelderse roos, Grauwe wilg, Kruisbes, Spaanse aak, Vlier, Vogelkers, Vuilboom, Wegedoorn, Wilde kamperfoelie	Boerenkrocus, Bosaardbei, Brede stekelvaren, Dagkoekoeksbloem, Gewone volgemelk, Heggerank, Klimopereprijs, Koningsvaren, Rankende helmblloem, Sneeuwkllokje Stinkende gouwe, Winter postelein.
Eik-Es 2; 5. (sortiment volgens 5)	op allerlei niet te droge en voedselarme bodems (2)	Eik en Es	Zachte berk Vogelkers lep Zwarte els Witte els Zoete kers Grauwe abeel	Eenstijlige meidoorn, Geldersroos, Gewone meidoorn, Haagbeuk, Hondsrroos, Hulst, Rode kornoelje, Spaanse aak, Trosvlier, Vuilboom, Wegedoorn, Wilde liguster.	Boerencrocus, Bosaardbei, Bosandoorn, Boshyacint, Bosvergeet-mij-nietje, Brede stekelvaren, Dagkoekoeksbloem, Fluitenkruid, Gevlekte aronskelk, Holwortel, Klimopereprijs, Kruipeend zenegroen, Look zonder look, Maartsvioltje, Muscuskruid, Roberts kruid, Rose winterpostelein Sneeuwkllokje, Stinkende gouwe, Veelbloemige salomonszegel, Vingerhelmblloem, Winteraconiet.

De combinatie van de verschillende houtige soorten die worden aangeplant is van groot belang voor het slagen van de opzet of het gewenste beeld en soortensamenstelling, compostie. Op de meeste bodems kunnen de meeste planten als ze solitair of in een kleiner groepverband worden aangeplant het uitstekend doen. Zolang concurrentie achterwege blijft. Dit is ook de reden dat in allerlei parken, tuinen arbortums de meest uiteenlopende bomen en struiken het zeer goed kunnen doen ondanks het feit dat er van optimale omstandigheden nauwelijks sprake is of als extreme situaties zich niet voordoen. Een beuk die te lang met zijn wortels onder het maaiveld staat gaat zonder meer dood en een wilg op de droge zandgronden zal het ook niet lang volhouden. Dit kan men grofweg voor alle bodemeigenschappen door trekken zal lang ze niet te veel van de optimale bodemeigenschappen afwijken is er niet zoveel aan de hand.

Als we gesloten beplantingen willen gaan aanleggen dan wordt het een heel andere verhaal. Dan krijgen we afhankelijk van de plantdichtheid en soortensamenstelling te maken met concurrentie. Dit heeft ondermeer te maken met verschillende groeisnelheden. Onder natuurlijke omstandigheden blijken bepaalde soorten goed te kunnen samen groeien. Dit is ook een ervaring die in de bosbouw is opgedaan.

Verschillende van deze combinaties worden ook in stedelijke beplantingen aan getroffen. Hoewel dit onderzoek is, is het nog niet mogelijk om daar op een wetenschappelijk verantwoorde wijze een typologie van beplantingcombinaties op te stellen.

Het overzicht dat hier zal worden gegeven is in de eerste plaats afgeleid uit de literatuur. Maar de keuze dit daarbij is gemaakt is wel ingegeven door de situatie van de praktijk. Niet alle beplantingstypen die mogelijk zijn zullen worden genoemd. Sommige komen zeer beperkt in ons land voor omdat het milieu zeldzaam is. Andere typen zouden in principe aangeplant kunnen worden maar daar zijn in de stad te weinig ervaringen mee opgedaan. Zo is Grove den op zandige bodems goed aan te planten, maar in gesloten stadsbeplanting is deze soort nauwelijks aanwezig. Beplantingen waarin beuk overheersd zijn vaak te donder voor een goede onderbegroeiing en Esdoorn is naast het feit dat dit veel schaduw geeft explosief in zijn verbreiding. Deze bomen kunnen wel worden aangeplant maar in veel gevallen in beperkte mate.

De vraag is nu welke beplantingstypen. Dit wordt niet alleen ingegeven door de natuurlijke omstandigheden. Maar in de stad ook vaak door de beeldvorming. In het stedelijk groen is variatie meestal gewenst. Indien we ons zouden beperken tot de optimale groeiomstandigheden zou het stedelijk groen wel eentonig kunnen worden, vooral in de woonwijken.

Beslissings model

a. Een zo natuurlijk mogelijk bos- of houtige begroeiing is gewenst. In dat geval zo lang mogelijk met rust laten. Indien nodig een afrastering plaatsen.

b. Het bos - of beplanting moet worden aangeplant, maar het sortiment moet optimaal op de bodem worden afgestemd. In dat geval te raadplegen: S. Van de Werf, 1991 Bosgemeenschappen.

Vooraf op ongestoorde bodems is dat aan te bevelen.

In het stedelijk gebied echter. Hebben we vaak te maken met bodems die zwak tot zeer sterk zijn verstoord. Wat bovendien heel sterk mee speelt is het feit dat veel beplantingen worden aangeplant ten behoeve van het publiek. Dan nog zal men de beplanting zoveel mogelijk moeten afstemmen op de bodemgesteldheid.

Voor de bomen geldt dat nog veel sterker dan voor de struiken. Het is echter wel zo dat vrijwel alle inheemse houtige soorten een zekere speelruimte hebben. Een boom of struik die op natte bodem kan groeien doet het meestal ook goed op vochtige bodem. En een soort van de droge bodem doet het vrij goed op vochtige bodem. Dit houdt in dat we in stedelijk gebied en heel vaak daar buiten een zekere vrijheid hebben in de samenstelling van de soorten.

Andere factoren spelen een rol maar men wil wel een richtlijn volgen. Vaak is dat het geval bij klein schalig stedelijk groen. Of in situaties dat de bodem is gestoord. In dat geval Tabel X raadplegen.

Tabel 3 Overzicht, commentaar en vragen voornaamste aspecten

Soort keuze	meestal niet optimaal	Meestal zijn er te veel soorten aangeplant. Veel plantsoenen die zijn omgevormd bevatten oorspronkelijk exoten en waar met inheems plantmateriaal is gewerkt was de keuze van de soorten vaak niet op elkaar afgestemd.	Wat kan de soortkeuze bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak van een goede keuze?
Bodembewerking	In de meeste gevallen is er sprake van bodembewerking	Of er bodembewerking heeft plaats gevonden is niet altijd bekend. Duidelijk is wel dat er vrijwel altijd in losse grond is geplant. Of de grond is losgemaakt, of er is teelaarde of andere grond opgebracht.	Wat kan bodembewerking bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak van bodembewerking?
Bemesting	In vrijwel alle gevallen is er niet bemest. Bemesting heeft incidenteel plaats gevonden.	Zoals de praktijk heeft uitgewezen is bemesting bij een goede afstemming soort-bodemtype overbodig. Echter plaatselijke bemesting draagt bij aan de variatie in de vegetatie en groeiomstandigheden.	Wat kan bemesting bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden?
	Kwaliteit en de zwaarte van	Voor het slagen van de aanplant is de kwaliteit van het plant-	

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Plantmateriaal	het plantmateriaal loopt sterk uiteen van 0,6 tot 1,20m.	materiaal van groot belang. Maar heel veel hangt ook af van het beheer. Bij een intensief beheer en slechte kwaliteit planten kan een beplanting toch nog slagen. Bij een extensief tot geen beheer zal het plantmateriaal het van zijn eigen kwaliteiten moeten hebben	Wat kan de kwaliteit van het plantmateriaal bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak van goed plantmateriaal?
Plantafstand	Gewoonlijk 1x1 m in enkele gevallen groter tot 2x2m	De meeste plantafstanden gebaseerd op bosbouw methoden. In enkele gevallen is daar bewust van afgeweken. Plantafstand is vaak meer een gewoonte dan een doelbewuste keuze. Plantafstanden methode om te sturen in het ontstaan van beelden en ecologische processen	Wat kan de plantafstand bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak van bepaalde plantafstand?
Plantmethoden	in alle gevallen is met de hand geplant.	Grotere oppervlakken worden tegenwoordig machinaal beplant. Hoe meer werkzaamheden standaard worden uitgevoerd, hoe minder de kans op allerlei vormen van variatie (o.m. beeld en natuur) er in bepaalde fase van de ontwikkeling.	Wat kan de beplanting methode bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak voor een bepaalde plantmethode?
Kruidenbeheer in de beginperiode	Zeer waarschijnlijk zijn alle plantsoenen onkruidvrij gehouden	Eenzijdig kunnen kruiden de groei van de beplanting afremmen of in uitzonderlijk situatie onmogelijk maken, anderzijds kunnen ze ook in de jonge fase een ecologische en esthetische verrijking betekenen	Wat kan het kruidenbeheer in de aanleg fase bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. Wat is de noodzaak van kruiden beheer in de begin periode?
Inboeten	Slechts in enkele gevallen is er inboet. Meestal was de uitval in de jonge aanplant zo gering dat inboeten niet nodig bleek.	Of er uitval is hangt van allerlei omstandigheden af. Uit ecologische en zeker ook wel uit esthetische overwegingen is het waarschijnlijk beter dat er een bepaald percentage uitvalt. Hierdoor ontstaat ruimte voor de andere planten en voor natuurlijke processen	Wat kunnen uitval en inboeten bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden?
Snoeien in de aanlegfase	Daar is weinig over bekend. In Amstelveen wordt deze techniek doelbewust toegepast.	Het snoeien van jonge bomen en struiken is te vergelijken met grazen in de natuur. Planten waar een stuk van afgevreten is gaan meestal anders groeien. Zich in een jonge fase sterker vertakken.	Wat kan snoeien bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden.
Dunnen	In alle gevallen is minstens een maal gedund, vaak achterstallig en rigoureuus.	In principe hoeft er bij een goede plantafstand niet te worden gedund. Uiteindelijk regelt de natuur alles. Dunnen is eigenlijk niets anders dan ingrijpen in de concurrentie verhoudingen.	Wat kan dunnen bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden. In hoeverre is dunnen noodzakelijk.
Introductie van kruidachtigen	In meer dan de helft van de proefvlakken zijn kruidachtige uigezaaid en/ of uitgeplant	Met uitzondering van de meest extreme omstandigheden kunnen overal spon- taan kruiden groeien. In principe is inzaaien overbodig. Door de combinatie beheer- introductie van kruiden, is de vegetatieontwikkeling wel te sturen en bepaalde beelden langdurig in stand te houden.	Wat kan de introductie van kruiden bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden?
Beheer kruidachtigen	Veel kruiden en/of ontwikkelingsstadia daarvan worden vaak niet op prijs gesteld. Deze worden door wieden, uitsteken/ of uitmaaien tegengestaan	De esthetische kwaliteit van kruiden en kruidachtige vegetatie is in extreme mate subjectief en door de omstandigheden en historie bepaald. Een bosanemoon wordt mooier gevonden dan een brandnetel. Objectieve criteria bestaan waarschijnlijk niet. Stadsecologisch gezien is een vegetatie van brandnetels vaak interessanter dan die van Bosanemonen.	Wat kan beheer van kruiden bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden? In hoeverre is zulk beheer noodzakelijk.
Beheer houtigen	Beheer door subtiele ingrepen is het advies.	Na een aantal dunningen hoeft er steeds minder te worden ingegrepen. Het gaat dan meer om geleidelijke bijsturing. Selectief dunnen, snoeien, ringen en waar mogelijk een boom omtrekken,	Wat kan geleidelijk beheer van houtigen bijdragen aan de ecologische en esthetische kwaliteit van de beplanting en beplantingsbeelden? Maar draagt een geleidelijk ingrijpen meer bij aan de doelstelling dan rigoureuze ingrepen.

LITERATUUR OVERZICHT BEHEER EN AANLEG ASPECTEN

Auteur, jaartal boek ect	Bodembewerking	Plantmateriaal	plantafstand	Onkruidbestrijding jonge fase	Dunnen	Wijkers	Beheer houtigen
Jager, K. & Oosterbaan, A., 1994 (1985; 1990)	Niet noodzakelijk; wel op grasland en bouwland op klei en op grasland op droge zandgrond. (een ongestoord profiel is het beste)	Voorkeur voor 2jarige planten; 1+1 planten. Compact wortelstelsel. Min.Lengt. 0,6-1,0m Streek eigen materiaal. (voor beuk 3j. Planten)	Voor bomen in landschappelijk beplantingen: Minimaal 1,5x1,0m; maximaal 2,0x2,0m. Struiken 1,5-2,5m afhankelijk van aantal dunningen	Bij een goede kwaliteit plantmateriaal, goede conditie op moment van planten, juiste plantmethode is onkruidbestrijding overbodig. Eventueel kweek en klimmende planten.	Is afhankelijk van de ontwikkeling. In het veld volgen; mag nooit routine matig.		Afzetten zetten met geringe hergroei juli-augustus. Afzetten met sterke hergroei in rust periode (dus nov-febr.)
Tol,	Alleen als de bodem sterkverdicht of ge-laagd is. Bodembewerking verhoogt de concurrentie van de kruiden.		Voor landschappelijke beplantingen: Minimaal 1,5x1,5	In de meeste gevallen niet. Als ernstige concurrentie wordt verwacht van kweek en klimmende planten en op bv. Droge zanddepots			Indien goede hergroei geweest is dan voor jaar april afzetten. (voor de vogels is nov-febr. beter A.K)
Reuver, 1995	niet actueel		Afhankelijk van de uiteindelijk gewenste stamafstand		Als de beplanting in sluiting komt De 1e dunning na 3-5j idem voor de volgende dunningen.	Alleen aanplanten als ze op tijd kunnen worden verwijderd (de ervaring leert dat dit een speculatief uitgangspunt is AK)	Afzetten met sterke hergroei in rust periode (dus nov-febr)
Boer, K., 1993	Grond bewerking in de meeste gevallen niet gewenst.		1,5x1,5 voor cultuurlijke en 2a3m voor en meer natuurlijke ontwikkeling	o.m. Schoffelen, niets doen. Niet maaien en geen boomschors en houtsnippers.	OP tijd beginnen; selectief, gelijkelijk en onregelmatig.		
Heusden, W.R.M. et al., 1994.	Bij voorkeur geen bodembewerking. Natuurtechnische aanleg gewenst	2-jarig bosplantsoen Streek eigenmateriaal bij voorkeur afkomstig uit zaad.	2,0x2,0 m voor bosplantsoen 4,0-4,0 voor veren	Bij een goede kwaliteit plantmateriaal, goede conditie op moment van planten, juiste plantmethode is onkruidbestrijding overbodig.	Klein schalig dunnen		wegens de fauna niet in het voorjaar en begin zomer.
Groenwerk,		2-jarig verspeende (1+1) planten		Bij een goede kwaliteit plantmateriaal, goede conditie op moment van planten, juiste plantmethode is onkruidbestrijding overbodig. Eventueel kweek en klimmende planten.			
Goos en Pols, 1989	Bodembewerking gewenst i.v.m. concurrentie en aanslaan		1x2 m (5000 planten per ha)	Selectief en pleksgewijs. Maaien is niet effectief omdat vochtconcurrentie doorgaat			
Auteur, jaartal	Bodembewerking	Plantmateriaal	plantafstand	Onkruidbestrijding jonge fase	Dunnen	Wijkers	Beheer houtigen

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

boek ect							
Harmsen, Pols en Zuurdeeg, 1988.	Goede voorbereiding	Streekeigen materiaal eventueel zelf uit zaad winnen.	0,5x2,0m langs beken.	Bij goede voorbereiding bodem niet noodzakelijk.	Na 5-6 jaar. Daar na nog enkele keren.		
De Josselin de Jong, 19						Gebruik wijkers	

Overzicht van de voornaamste beplantingsbeelden en mogelijke kruidlagen

Bos : Volgens de Nederlandse bosstatistiek een met boom- of struikvormende soorten begroeid terrein. <i>Afmetingen</i> : de oppervlakte is tenminste 0,5 ha groot is en minimaal 30 meter breed.		Kruidlaag/bodembedekking	Tabel + Pag.
Gesloten bos	Bosterrein met een kronenprojectie groter dan 60%. In de praktijk een vrij schaduwrijk tot vrij donker bos. <i>Afmetingen</i> : de oppervlakte is tenminste 0,5 ha groot is en minimaal 30 meter breed.	<i>Middenbos- Stinzenflora</i> : vroeg bloeiende en laagblijvende (tot 0,5m) soorten	T5; p21
		<i>Grazig</i> : grazige vegetatie met of zonder bloeiende graslandplanten	T5; p24
		<i>Zomergroene halfhoge tot vrij hoge kruidlaag</i> :	T5; p27
		<i>Ruig</i> : halfhoge tot hoge (0,5-1,5m), al dan niet zomergroene kruidlaag	T5; p30
		<i>Bodembedekkend</i> : (Zevenblad, Gele dovenetel, etc.).	T5; p33
		<i>Bodembedekkende klimop</i>	T5; p36
		<i>Heterogeen</i> : samengesteld uit verschillende begroeiingstypen	T5; p39
		<i>Volledig natuurlijke ontwikkelde kruidlaag</i>	T5; p40
	<i>Volledige natuurlijke ontwikkeling</i> : spontaan bos en struweel	T5; p41	
Open bos	bosterrein met een kronenprojectie tussen de 20 en 60 %. In de praktijk een vrij zonnig tot schaduwrijk bos. <i>Afmetingen</i> : de oppervlakte is tenminste 0,5 ha groot is en minimaal 30 meter breed.	Op beschaduwde plekken als boven; op open plekken gras, ruipte en opslag van bomen, struiken en bramen	
Bosachtigen begroeiingen (Derivaten van bos) : Terreinen die met bomen en struiken zijn begroeid, maar te klein		Zie voorbeeld Geldrop	pag

of te smal zijn om volgens de bosstatistiek tot bos gerekend te kunnen worden, maar wel een bosachtig beeld hebben.			
Bosjes met opgaande bomen	kleine, niet langgerekte, met bomen en struiken begroeide terreinen en met een kronenprojectie van minimaal 50%. <i>Afmetingen:</i> De oppervlakte is kleiner dan 0,5 ha Afhankelijk van de soorten bomen minimaal 30 x 30 m tot 10 x 10m	<i>Middenbos- Stinzenflora:</i> vroeg bloeiende en laagblijvende (tot 0,5m) soorten	T5; p21
Bossingel	Een langwerpig gevormd terrein met opgaande bomen en struiken begroeid. En met een kronen sluiting van tenminste 50%. <i>Afmetingen:</i> breder dan 15-20 meter en smaller dan 30 meter en minimaal 80-tot 100m in het algemeen 3 x zo lang als breed minlang als breed.	<i>Grazig:</i> grazige vegetatie met of zonder bloeiende graslandplanten	T5; p24
		<i>Zomergroene halfhoge tot vrij hoge kruidlaag:</i>	T5; p27
		<i>Ruig:</i> halfhoge tot hoge (0,5-1,5m), al dan niet zomergroene kruidlaag	T5; p30
		<i>Bodembedekkend:</i> (Zevenblad, Gele dovenetel, etc.)	T5; p33
		<i>Bodembedekkende klimop</i>	T5; p36
		<i>Heterogeen:</i> samengesteld uit verschillende begroeiingstypen	T5; p39
		<i>Volledig natuurlijke ontwikkelde kruidlaag</i>	T5; p40
		<i>Volledige natuurlijke ontwikkeling:</i> spontaan bos en struweel	T5; p41
Hakhout- en geriefhoutbosjes	Bosjes die periodiek (7-15 jaar) worden afgezet. Op de zandgronden bestaat hakhout voornamelijk uit Zomereik en op de meer natte bodems uit Zwarte els en Es. <i>Afmetingen:</i> hoewel op een terrein van 10 x 10 m en hakhoutbosje mogelijk is, is het met het ook op gefaseerd beheer een groter oppervlak van bijvoorbeeld 20x30 m beter.	Na het volledig afzetten meestal zeer ruig, bij het sluiten van het kronen een geleidelijke ontwikkeling naar een minder ruige kruidachtige vegetatie. Kan dan kruidachtige vegetaties bevatten als bij gesloten bos.	
Grienden	Grienden zijn wilgenbossen die als hakhout worden beheerd. <i>Afmetingen:</i> De stronken staan ca. 1m uit elkaar. Minimale afmeting als element in openbaar groen is niets van bekend. Op een oppervlak van 10 x 10 m kunnen redelijke wat struiken groeien, maar om wat meer op een griend te laten lijken valt eerder te denken aan een terrein van 20 x 30m. Gefaseerd beheer wordt hierdoor mogelijk.		
Houtsingels	Worden gekenmerkt door opgaande bomen met niet te zware kroonsluiting, en als onderbegroeing zijn	<i>Middenbos- Stinzenflora:</i> vroeg bloeiende en laagblijvende (tot 0,5m) soorten	T5; p21

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

	<p>struiken aanwezig. Boom en struiklaag zijn vaak niet scherp te onderscheiden ze vloeien vaak in elkaar over. <i>Afmeting</i>: Voor zeer extensief beheer 6-15m breed; matig extensief 4-6m breed; intensief jaarlijks snoeien minder dan 4m breed.</p> <p>a. houtsingels met een gesloten boomlaag: kroonprojectie groter dan 60%</p> <p>b. houtsingels met open boomlaag: kroonprojectie tussen 20-60%</p> <p>c. houtsingels met gesloten struiklaag: kroonprojectie groter dan 60%</p> <p>d. houtsingels met open struiklaag: kroonprojectie tussen 20-60</p> <p>e. houtsingels met combinaties a-b/c-d.</p>		
		<i>Grazig</i> : grazige vegetatie met of zonder bloeiende graslandplanten	T5; p24
		<i>Zomergroene halfhoge tot vrij hoge kruidlaag</i> :	T5; p27
		<i>Ruig</i> : halfhoge tot hoge (0,5-1,5m), al dan niet zomergroene kruidlaag	T5; p30
		<i>Bodembedekkend</i> : (Zevenblad, Gele dovenetel, etc.).	T5; p33
		<i>Bodembedekkende klimop</i>	T5; p36
		<i>Heterogeen</i> : samengesteld uit verschillende begroeiingstypen	T5; p39
		<i>Volledig natuurlijke ontwikkelde kruidlaag</i>	T5; p40
		<i>Volledige natuurlijke ontwikkeling</i> : spontaan bos en struweel	T5; p41
Houtwallen	Volgens de Bosstatistiek: Singel van meestal verwaarloosd hakhout of middenbos meestal op een aarde wal. <i>Afmetingen</i> : Houtwallen zijn ca.2 tot 4 breed als ze als veekering dienst deden. Bij wallen die aanmerkelijk breder zijn 6 m is er gewoonlijk sprake van een wildwal.	Na het volledig afzetten meestal zeer ruig, bij het sluiten van het kronen een geleidelijke ontwikkeling naar een minder ruige kruidachtige vegetatie. Kan dan kruidachtige vegetaties bevatten als bij gesloten bos.	
Elzensingels	Elzensingels groeien oorspronkelijk langs waterkanten en greppelkantjes. Ze beschermde de kanten tegen het intrappen van vee. <i>Afmetingen</i> : Bij een eenrijige singel die als hakhout wordt beheerd moet men rekening houden met een minimale breedte van 2 meter op kniehoogte (dat duurt enkele decennia). Voor Twee rijige singels 3 meter. De Akruin@ wordt dan vaak dubbel zo breed.		

Struweel: 1 tot 5 meter hoge vegetaties en beplantingen die in hoofdzaak zijn samengesteld uit struikvormende soorten. Hier en daar kunnen lage, 6 tot 10m hoogte bomen, aanwezig zijn. <i>Afmetingen:</i> minimaal 10 tot 15 meter breed			
Gesloten struweel	In hoofdzaak aaneengesloten vegetaties en beplantingen bestaande uit 1 tot 6 meter hoge struikvormende soorten met weinig open ruimte voor kruidachtige begroeiing. <i>Afmetingen:</i> minimaal 10 tot 15 meter breed.	Op beschaduwde plekken is een kruidachtige vegetatie afwezig tot spaarzaam ontwikkeld. Op open plekken gras, ruigte en opslag van bomen, struiken en bramen	
Open struweel	1 tot 6 meter hoge vegetaties en beplantingen bestaande uit kleinere en grotere groepen struikvormende soorten die geregeld door kruidachtige begroeiingen wordt afgewisseld. <i>Afmetingen:</i> minimaal 10 tot 15 meter breed.		
Grazig struweel	Is een variant op het open struweel, maar met dat verschil dat de open plekken in hoofdzaak uit een grazige begroeiing bestaat. <i>Afmetingen:</i> minimaal 10 tot 15 meter breed.		
Randstruweel	Struweel langs of rond bosachtige begroeiingen (in de vegetatiekunde wordt dat ook wel mantelvegetatie genoemd. <i>Afmetingen:</i> minimaal 8 meter breed.		
Struweelachtige begroeiingen (derivaten van struweel)			
Losse doornhaag:	Een losse doornhaag is een haag die in hoofdzaak uit struikvormende soorten bestaat die doorns en stekels bezitten. <i>Afmetingen</i> Als solitaire struik kan meidoorn 8 meter breed en 8 meter hoog worden. Maar dat duur tientallen jaren. Voor heggen is een kleinere afmeting wenselijk. Eenrijige Losse meidoorn hagen zijn ca 4 (3 tot 6) meter breed.	Afhankelijk van het beheer langs de randen vaak ruig met in het voorjaar hier en daar lage kruidachtige vegetaties; kan tot losse haag uitgroeien	
Scheerhaag:	<i>Afmeting:</i> in geschoren vorm zijn ze 0,5 tot 1,0 dik en 0,8 tot 2,0m hoog, maar rond de langste dag moet er ongeveer een meter bij worden opgeteld.	Plek gewijs kunnen lage kruidachtige vegetaties voorkomen	
Randbeplanting met struiken	Stroken met struiken langs rondom een bos of bosachtige beplanting. <i>Afmetingen:</i> minimaal 10-15 m breed	Afhankelijk van het beheer langs de randen vaak ruig met in het voorjaar hier en daar lage kruidachtige vegetaties	
Gesloten struikbeplanting	Een struikbeplanting met een kroonsluiting groter dan 60% en vooral in het voorjaar met een kruidlaag of met bodembedekkers. <i>Afmetingen:</i> minimaal 1 rij 8-12m per extra rij + 6m met regulierbeer 6m +3	<i>Middenbos- Stinzenflora:</i> vroeg bloeiende en laagblijvende (tot 0,5m) soorten	T5; p21
		<i>Grazig:</i> grazige vegetatie met of zonder bloeiende graslandplanten	T5; p24
		<i>Zomergroene halfhoge tot vrij hoge kruidlaag:</i>	T5; p27
		<i>Ruig:</i> halfhoge tot hoge (0,5-1,5m), al dan niet zomergroene kruidlaag	T5; p30
		<i>Bodembedekkend:</i> (Zevenblad, Gele dovenetel, etc.)	T5; p33
		<i>Bodembedekkende klimop</i>	T5; p36
		<i>Heterogeen:</i> samengesteld uit verschillende begroeiingstypen	T5; p39
		<i>Volledig natuurlijke ontwikkelde kruidlaag</i>	T5; p40
<i>Volledige natuurlijke ontwikkeling:</i> spontaan bos en struweel	T5; p41		
Open struikenbe-	Een struikbeplanting met een kroonsluiting tussen de 20 en 60% met onder de struiken een grazige tot kruidachtige onderbegroeiing of bodembedekkers tussen de struiken een grazige tot ruige vegetatie.	Op beschaduwde plekken is een kruidachtige vegetatie afwezig tot spaarzaam ontwikkeld.	

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

planting	<i>Afmetingen:</i> minimaal 1 rij 8-12m per extra rij + 6m met regulierbeer 6m +3m	Op open plekken gras, ruigte en opslag van bomen, struiken en bramen	
----------	--	--	--

<p>kleinschalig bosplantsoen: In principe alle beplantingen met kenmerken van bosplantsoen, maar die kleiner zijn dan 100m2 en niet het karakter van een singel hebben (bijv. 2x50m2).</p>			
<p>Struiken (meerrijig struikbeplanting) met kruidlaag</p> <p>Struiken met enkele bomen en een kruid laag.</p>	<p><i>Afmetingen:</i> afmeting struik bij volledig uitgroeien varieert van 6-12 (15)m. Afhankelijk van het beheerfrequentie soortensamenstelling: minimale breedte 6m (geregeld snoeien of afzetten) tot 15 m (mogelijkheid tot uitgroeien)</p> <p>In klein schalig bosplantsoen in de directe woonomgeving valt nauwelijks te ontkomen aan een minimale beheer frequentie van een of twee maal per jaar. Indien men rigoureuze ingrepen wilt vermijden, zal men de houtige begroeiing minstens om de twee of drie jaar door middel van snoeien moeten bijsturen.</p>	<i>Middenbos- Stinzenflora:</i> vroeg bloeiende en laagblijvende (tot 0,5m) soorten	T5; p21
		<i>Grazig:</i> grazige vegetatie met of zonder bloeiende graslandplanten	T5; p24
		<i>Zomergroene halfhoge tot vrij hoge kruidlaag:</i>	T5; p27
		<i>Ruig:</i> halfhoge tot hoge (0,5-1,5m), al dan niet zomergroene kruidlaag	T5; p30
		<i>Bodembedekkend:</i> (Zevenblad, Gele dovenetel, etc.).	T5; p33
		<i>Bodembedekkende klimop</i>	T5; p36
		<i>Heterogeen:</i> samengesteld uit verschillende begroeiingstypen	T5; p39
		<i>Volledig natuurlijke ontwikkelde kruidlaag</i>	T5; p40
		<i>Volledige natuurlijke ontwikkeling:</i> spontaan bos en struweel	T5; p41

Overzicht overige soorten van locatie 1-30 in de wijk Vredenburg te Arnhem -Zuid

Soort / lokatie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Beklierd barstedwilgenroosje		X					X														X		X	X		X				
Blauwe anemoon																					X									
Blauwje druifjes		X																					X							
Bleke klaproos				X																										
Brosse melkdistel			X				X									X													X	
Centaurea montana															X															
Cerastium bierbesteinii																					X			X			X	X		
Draadereprijs													X																	
Eenjarig straatgras	X			X			X		X	X	X	X					X												X	
Gele papaver													X																	
Gevlekt longkruid																						X								
Gewone engelwortel													X																	
Gewone hoornbloem	X		X	X		X	X	X	X				X	X		X			X	X						X		X	X	X
Gewone raket			X																											
Gewone steenraket									X							X														
Gewone vogelmelk		X																												
Gewoon langbaardgras		X															X									X				
grote ereprijs																X													X	
Grote weegbree			X		X		X	X				X		X		X	X			X	X							X		
Herderstasje		X	X				X										X	X	X	X			X							
Herik		X							X		X	X				X						X			X			X		
Hoenderbeet																			X											
Honingklaver																X	X													
Hopklaver				X						X																		X		
Klein hoefblad																X								X						
Klein hoefblad	X	X																												
Klein kruiskruid	X	X					X						X			X									X	X		X		
Kleine brandnetel									X																					
Kleine klaver	X										X		X																	
Kleine ooievaarsbek						X	X	X				X				X	X			X	X	X	X		X			X	X	
Kompassla											X	X	X									X								
Krulzuring							X				X		X			X						X			X					

IBN-Rapport Ecologisch beheer van beplantingen

Soort / lokatie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Melgansevoet												X									X										
Middelste vergeetmij-nietje						X																									
Moederkruid							X												X								X				
Moerasandoorn		X																													
Muurpeper			X																												
Paarse dovenetel								X	X	X		X	X			X			X	X	X	X		X		X					
Prikkeneus		X																													
Reukeloze kamille														X		X															
Rhus		X																													
Ringelwikke				X																											
Ruige veldkers	X				X	X	X	X	X	X		X				X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X
Schijfkamille			X																												
Sedum spurium		X			X														X		X	X	X	X	X				X		
Slipbladige ooievaarsbek													X												X	X					
Smalle weegbree		X	X		X		X	X		X		X	X				X				X							X		X	
Toorts (Stalkaars?)																	X														
Varkensgras			X																X												
Veldereprijs	X		X	X	X						X									X									X	X	
Voederwikke		X			X																										
Vogelmuur		X	X			X	X	X		X	X		X						X	X			X						X		
Vroegeling			X	X										X																	
Wilde akelei																	X														
Wilde ruit																												X			
Windhalm		X								X																					
Wit vetkruid					X						X																		X		
Zachte ooievaarsbek	X	X					X	X	X							X			X							X			X		
Zand raket				X																											
Zandhoornbloem								X															X								
Zandmuur																X													X		

X = in kleine aantallen aanwezig